خوێندنەوەیەک بۆ دەقی «زامەکی کراوە» لە نووسینی سەلام عومەر.. نورەدین جاف

دەقی «زامەکی کراوە» لە نووسینی سەلام عومەر، تێکستێکی قووڵی شیعری/ئەدەبییە کە پڕە لە سیمبولی نیشتمانی، ئازاری مێژوویی و وێنەی گەورەی دەروونی. ئەم دەقە لە ڕێگەی زمانێکی ناسک و هاوکات پڕ لە زەبر و سوتانەوە، وێنەی مرۆڤی ڕۆژهەڵاتی و بەتایبەت مرۆڤی کوردی دەکێشێت کە چۆن لەنێوان مێژوویەکی پڕ لە برین و جوگرافیایەکی بریندراردا دەژیت.
لە سەرەتای دەقەکەدا، شاعیر لە پێناسەکردنێکی کلاسیکی بۆ برین دەردەچێت و دەیگوازێتەوە بۆ ڕەهەندێکی فەلسەفی و مێژوویی:
«زامەکانمان تەنیا شوێنەواری خەنجەر نین / مێژوویەکن و.... لەسەر جەستەی مرۆڤایەتی نووسراونەتەوە»
لێرەدا برین تەنها ڕووداوێکی تێپەڕ نییە، بەڵکو «مێژوو» خۆیەتی کە لەسەر جەستە نووسراوەتەوە. ئەمە ئاماژەیە بە ئەوەی کە نەتەوە یان مرۆڤی خاوەن زام، مێژووەکەی لە ڕێگەی ئازارەکانیەوە دەخوێنرێتەوە. هەروەها وەسفکردنی زامەکان بەوەی پڕن لە «هاواری بێدەنگی» وەک پارادوکسێکی ئەدەبی کار دەکات؛ بێدەنگییەک کە لە هەر هاوارێک دەنگدارتر و قورسترە.

شاعیر خەمی نیشتمان لەگەڵ خەمی تاك تێکەڵ دەکات و چەند وێنەیەکی کاریگەر بەکاردەهێنێت:

- وەک شوشەیەک بە مستی خۆمان شکابێ: ئاماژەیە بە بەشداربوونی خودی کۆمەڵگە لە لێکترازانی ناوخۆیی یان تراژیدیاکانی خۆیدا.
- یان هێلانەیەک بەدەستی خۆمان سوتابێ: هێما بۆ لەدەستدانی لانکەی ئارامی و ماڵ و حاڵی خۆبەخۆ سوتێنراو یان کاولکراو.

ئەم خەمە نیشتمانییە لە دەقەکەدا تەنها هەستێکی ڕۆحی نییە، بەڵکو دەچێتە ناوگۆشت و خوێنەوە: «چۆتە نێو ڕەگی درەختەکان و بەنێو دەماری گەشمردەکاندا ڕۆتبووە»، کە ئەمەش نیشانەی تێکەڵبوونی ناسنامەی مرۆڤ بە خاک و سروشتی کاولکراوی دەوروبەری.

مەترسیی بێدەنگی لە بەرانبەر ستەمدا .

یەکێک لە خاڵە هەرە گرنگەکانی ناو دەقەکە، دووبارە بوونەوەی پرسیارە ڕەحئەشکەیە: «ئاخ... لە چ بێدەنگیەکداین؟» شاعیر بێدەنگییەکەی بە شێوازێکی زۆر تراژیدی هەڵسەنگاندووە و دەڵێت:

«بێدەنگیمان لە خەنجەری جەلادەکان بکوژتر و لە شمشێری هاوسێکانمان تیژترە»

ئەم هەستەیە ڕەخنەیەکی توند و قووڵە ئاراستەی بێدەنگی ناوخۆیی یان بێدەنگی بەرانبەر بە نادادپەروەری دەکات؛ بێدەنگییەک کە لە چەکی دوژمن و هێرشی دەوروبەر کوندتر و ترسناکترە، چونکە خودی قوربانییەکە دەکوژێت پێش ئەوەی جەلاد کارەکەی تەواو بکات.

لە بەشی دووەمی دەقەکەدا، شاعیر سروشت (هەور، چیا، با، درەخت) تێکەڵ بە تراژیدیای مرۆڤ دەکات. سروشت لێرەدا بێلایەن نییە، بەڵکو ئەویش دەناڵێنێت:

- «ئەوە زامی خاکە دەمی کراوەتەوە»
- «ناڵەی چیایە خەریکی پارچە بوونە و / تەور برینداری دەکا»

تەور، با و هەوری پڕ لە شەک، وەک هێمای تێکشکاندنی قەڵا سروشتی و مرۆییەکان دەردەکەون، کە چۆن دەسەکەوت و ئەزموونەکان لەگەڵ خۆیاندا دەبەن و شوێنەوارێک بە مانەوە نایەڵنەوە.

ئەنجامگیری

دەقی «زامەکی کراوە» تابلۆیەکی ڕەساسی و غەمگینە لە هاوکێشەی مرۆڤ، خاک و مێژوو. سەلام عومەر لە ڕێگەی وێنەی شعریی بەهێز و پڕ لە هەستەوە، توانیویەتی برینی دەروونی و نیشتمانی لە قالبێکی تێکستێکی ئەدەبیی کاریگەردا ڕێکبخات، کە تیایدا برین تەنها شوێنەوار نییە، بەڵکو تاکە ناسنامەی مانەوە و بەرهەمهێنانی یادەوەرییە بۆ نەوەکانی داهاتوو

نورەدین جاف✍

....

زامەکی کراوە

سەلام عومەر

زامەکانمان تەنیا شوێنەواری خەنجەر نین

مێژوویەکن و....

لەسەر جەستەی مرۆڤایەتی نووسراونەتەوە

هەر برینێکمان پڕە لە هاواری بێدەنگی
ئاخ…. لە چ بێدەنگیەکداین؟
هەر ئازارێکمان، چیرۆکێکی لە هەگبەدایە و
بۆ نەوەکانی جێدەهێڵین
خەمی ئەم نیشتمانە هەلا هەلای کردووین
وەک شوشەیەک بە مستی خۆمان شکابێ
یان هێلانەیەک بەدەستی خۆمان سوتابێ
خەمی ئەم نیشتمانە
چۆتە نێو رەگی درەختەکان و
بەنێو دەماری گەشمردەکاندا رەتبووە …..
جارێکی دی زامەکانیان دەکاتەوە،
ئاخ لە چ بێدەنگیەکداین؟
نەخشەی نیشتمانێکی ئەنجنکراو
خوێنی ل□ بەر دەڕوا و
دڵەکان وشک دەکاتەوە
زامێکە….
بۆ هەمیشە دەرگای ئازارەکانمان بۆ واڵا دەکا
بێدەنگیمان لە خەنجەری جەلادەکان بکوژتر و
لە شمشێری هاوسێکانمان تیژترە
ئاخ…. لە چ بێدەنگیەکداین؟
ئەوە زامی خاکە دەمی کراوەتەوە …..
هەور تیماری دەکا
ناڵەی چیایە خەریکی پارچە بوونە و …..
تەور برینداری دەکا
وەک نەڕەی باڵندە فافۆنەکانی ئاسمان
ک□ بەسەرماندا دەبارن و
درەختەکانمان بەڕەگەوە دەبەن و
زامەکانی خاک دەکەنەوە،
هەور و با
ئەزموون و دەسکەوتەکانمان بابردە دەکەن
ئاخ…لە چ بێدەنگیەکداین؟